

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din. za 1/2 leta
90 din. za 1/4 leta 45 din.
mesečno 15 din.; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
post. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 17. januarja 1938

Cena posamezni številki din 1.50

V zaščito naše kulture

Na drugem mestu objavljamo izvleček iz določil predlagane uredbe o organizaciji drž. tiskarn v Beogradu in Sarajevu. S to uredbo se namerava podeliti drž. tiskarni v Beogradu monopol za vse uradne tiskovine, šolske knjige in učne pripomočke. Ta monopol bi bil dvojen in bi imela drž. tiskarna ne le edino pravico protizvajanja teh tiskovin, knjig in učnih pripomočkov, temveč tudi edino pravico prodaje. Vsi ti predmeti pa se ne bi samo monopolizirali, temveč bi se vsa njih proizvodnja tudi centralizirala v Beogradu, da bi imele vse banovine ogromno škodo in da bi bil ogrožen obstoj cele vrste tiskarskih podjetij izven Beograda. Ze zato mora ves naš gospodarski svet proti nameravani uredbi najodločeneje protestirati in zahtevati, da se predložena uredba v celoti umakne. Če zna državna tiskarna doseči poslovnih uspehov samo na ta način, da z velikanskimi privilegiji uniči dobro delujoča zasebna podjetja, ki so dobri davkoplačevalci, potem sploh nima nobene obstojne upravičenosti. Drž. podjetja se s sredstvi davkoplačevalcev vendar ne ustanavljajo zato, da bi uničevala zasebna, temveč da izvršujejo posle, ki jih zasebna ne morejo opravljati. Samo takšna državna podjetja so tudi upravičena.

Proti predlagani uredbi pa moramo protestirati ne le iz gospodarskih in socialnih — ker bi izgubilo vse polno grafičnega delavstva izven Beograda svoj kruh — temveč tudi iz kulturnih ozirov. Zakaj naše tiskarne niso bile le navadna poslovna podjetja, ki so delala samo za profit, temveč tudi kulturna podjetja, ki so za razvoj naše kulture mnogo storila. Vsaj za Slovenijo moremo reči, da ni v Sloveniji tiskarne, ki ne bi za razvoj slovenske kulture že mnogo tvegala in že mnogo žrtvovala. Cela vrsta naših listov se je mogla razviti, ker so tiskarne nosile glavni delež začetnega deficita. Te žrtve so bile dostikrat silno velike in mnogokrat dosegle skrajno mejo, do katere so smele iti tiskarne, če niso hotele ogroziti eksistenco svojih podjetij.

Tudi cela vrsta naših knjig je mogla iziti le zato, ker so tiskarne tvegale njih založbo. A naše tiskarne so se tudi potrudile, da so stalno zboljševale kvaliteto svojih izdelkov in da so opremljale knjige tako vzorno, da je ostala ljubezen za knjigo vedno živa. Teh zaslug naših slovenskih tiskarn za razvoj slovenske knjige naš narod pač ne bo nikdar pozabil.

Ce bi se uveljavila predlagana uredba, potem bi bilo vse naše kulturno življenje težko udarjeno, kajti tiskarne, ki so izgubile posel, ki je relativno najmanj tvegan in najbolj rentabilen, bi naravno morale zvišati ceno knjigam in tudi časopisom. Ze sedaj pa je plačilna moč zlasti naših šolanih ljudi tako zelo reducirana na minimum, da si mnogi ne morejo kupovati nobenih knjig več, samo malenkostna podražitev knjig mora nujno silno zmanjšati število odjemalcev, da bi že sploh postalo dvomljivo, če more sploh še katera knjiga najti tako velik odjem, da se more izplačati. Vse naše kulturno življenje bi silno trpelelo in vsi v zadnjih letih doseženi uspehi bi bili izgubljeni. Predla-

gana uredba je zato absolutno protikulturna, da že samo zato ne sme postati nikdar veljavna.

Sicer pa moramo tudi pri tej priliki ponoviti, da je bilo pri nas v Jugoslaviji centralizacije že kar preveč. Splošna zahteva je, da se

začenja ta odpravljati in zato pomeni vsaka nova centralizacija naravnost izzivanje javnosti. Dovolj je že napravila škode doseganja centralizacija in nikakor ne gre, da bi se ta še povečala z novimi centralizacijami!

Predlagamo uredbo odklanjamo zato z vso odločnostjo in upamo, da bo zaradi protikulturnosti take uredbe vsa slovenska javnost podpirala naše gospodarske ljudi v boju proti predlagani uredbi.

Ne gre pa tudi le za pravice, ki jih čisto po krivici dobiva drž. tiskarna,

temveč tudi za pravice, ki se odvzemajo vsem drugim tiskarnam.

Kajti monopol drž. tiskarne pomeni tudi najhujšo centralizacijo vseh uradnih tiskovin, šolskih knjig in zvezkov v Beogradu. Ta centralizacija gre celo tako daleč, da se centralizira tudi vsa prodaja in da postaja drž. tiskarna tudi največja knjigarna v Jugoslaviji, kateri morajo za skromo provizijo delati vse druge knjigarne v Jugoslaviji!

Proti tej nameravani monopolizaciji in centralizaciji najostreje protestiramo in zahtevamo, da se ves predlagani načrt kasira.

In čeprav nismo optimisti glede aktivnosti naših poslancev in senatorjev, vendar apeliramo nanje, da kar najodločeneje nastopijo v parlamentu proti temu atentatu na naše domače tiskarne.

Ker atentat na naše domače tiskarne je predlagana uredba o drž. tiskarnah!

Nobenega monopola državnim tiskarnam

Nobene centralizacije tiskovin več!

V Beogradu bo kmalu dograjena velikanska palača drž. tiskarne. Sto in sto drugih bolj potrebnih in nujnih zgradb bi potrebovala Jugoslavija, saj imamo vendar bolnišnice, ki so tako prenatrpane, da morajo po trije bolniki ležati v eni postelji, toda nova bolnišnica se ne bo zidala, pač pa se zida draga in razkošna palača drž. tiskarne. Ne zida pa se z denarjem drž. tiskarne, temveč z denarjem davkoplačevalcev! Vsa država mora prispevati, da zmaga trmoglavja misel nekega človeka, da mora biti v Beogradu največja tiskarna na vsem Balkanu.

In tako se ta palača gradi kljub vsem protestom, kljub vsemu pomanjkanju denarja za najbolj potrebne stvari in navzlic vsem ugovorom. V kratkem bo palača tudi dograjena, takrat pa nastane nova skrb, kako priskrbeti tej tiskarni dovolj dela in naročil, da bodo mogli biti vsi najmodernejši stroji tudi vsak dan v obratu.

Rešitev te naloge si je neka brihtna glava izmislila prav na beograjski način. Kratko malo se zapove vsem uradom, vsem šolam, vsem samoupravam, vsem državnim podjetjem, da morajo vse svoje potrebe kriti le v drž. tiskarni. Drž. tiskarnama v Beogradu in Sarajevu se kratko malo podeli monopol, pa bo dosti dela! Kaj zato, če propadejo vse druge tiskarne, kaj zato, če bo na stotine grafičnega delavstva v drugih pokrajinah brez posla, vse to te gospode ne briga. Oni imajo le eno skrb, da paradirajo z največjo tiskarno na Balkanu in da plača stroške tega paradiranja in še nekaj drugega prebivalstvo vse države.

Dosledno k temu načrtu se je sedaj izdelal načrt posebne uredbe o ureditvi drž. tiskarn kralj. Jugoslavije in ta načrt se namerava kar po tiho čim prej tudi uzakoniti.

Po tej uredbi bi dobila drž. tiskarna v Beogradu državni monopol na vse uradne tiskovine, šolske knjige, učila, šolske zvezke, sploh vseh tiskovin, ki jih morejo uporabljati šole, uradi, državna podjetja itd. Na lepem bi se vzela sto in sto zasebnim podjetjem, dobrim davkoplačevalcem eksistenca in brez vsake pravne in stvarne upravičenosti bi se ustvaril nov drž. monopol in nov davek.

Kako nezasišane privilegije bi dobila po predlagani uredbi drž. tiskarna v Beogradu, pove najbolj jasno besedilo te uredbe same.

Tako se glasi § 2. uredbe: »Drž. tiskarne izdelujejo vsa tiskarska in grafična dela za vse državne urade.«

§ 3.: »Drž. tiskarna v Beogradu ima poleg poslov, predvidenih v § 2. te uredbe, še izključno pravico:

a) da kot svoj monopol tiska, izdaja in prodaja vse obrazce in formularje, ki se uporabljajo za državne in šolske potrebe, ko tudi za vse javne listine po predpisih pristojnih drž. oblasti,

izvzemajoč one, ki spadajo v pravico in pristojnost Samostojne občne uprave drž. monopolov, ministrstva za vojsko in mornarico ter cerkvenih oblasti;

b) da tiska in izdaja vse šolske knjige in učila drž. izdaj za vse vrste šol;

c) da tiska in izdaja zvezke, risarske in podobne za vse šole v resoru prosvetnega ministrstva;

č) da tiska in izdaja službeni dnevnik kralj. Jugoslavije »Službene novine« in službeno glasilo prosvetnega ministrstva »Prosvetni glasnik«.

§ 4.: »Drž. tiskarna v Beogradu more tiskati kot svoje izdaje: 1. vse zakone, uredbe in pravilnike, bodisi v posebnih knjigah ali v zbirkah, ki se morajo smatrati kot edino avtentične.

2. ljudske izdaje za narodno prosveto in publikacije, ki imajo kulturno-nacionalne, znanstvene in prosvetne cilje (torej sploh vse, op. ured.).

Razen tega more drž. tiskarna v Beogradu tiskati tudi vse publikacije, za katere se z drž. proračunom določa, da se tiskajo brezplačno.«

§ 7.: »Vsi državni uradi in ustanove morajo oddajati svoje tiskarske in grafične posle v izdelavo drž. tiskarnama (ker sta samo dve: v Beogradu in Sarajevu, op. ured.), dajoč jim zadostno dolg rok za izvršitev naročila ...

Šef drž. urada ali ustanove, ki krši te predpise, bo odgovarjal disciplinarno in materialno.«

§ 11.: Kot monopolizirane listine drž. tiskarne v Beogradu se smatrajo vse tiskovine, nastete v § 3. točka a) te uredbe, katerih vsebino in obliko določijo za vsak resor pristojno ministristvo v sporazumu z upravo drž. tiskarne, ki jim tudi določa prodajno ceno.«

§ 14.: »Drž. tiskarna prodaja svoja izdanja samo proti gotovini po svojih prodajalnicah ali po posebej pooblaščenih veleprodajalcih.«

§ 15.: »Pravico veleprodaje izdaj drž. tiskarne morejo dobiti one protokolirane knjigarne, ki položijo v naprej pri blagajni drž. tiskarne kot kavcijo najmanj 100.000 din, za kateri znesek morejo naročiti potrebno blago.«

Drž. tiskarna dobi torej popolni monopol, ki pa se bo seveda še povečal, če te pravice še ne bi zadostovale, da bi bila drž. tiskarna polno zaposlena.

Ta monopol je v vsakem oziru popoln, ker daje drž. tiskarni tudi pravico, da sama določa ceno za vse tiskovine. Tako bo navadna listina, ki bi veljala v zasebni tiskarni največ 50 par, lahko veljala v drž. tiskarni 2, pa tudi 5 in več dinarjev. Tako se na tihem uvaja nov davek, ne da bi skupščina sploh mogla o njem razpravljati.

Drž. tiskarna ima nadalje monopol, da samo ona izdaja vse zakone in zbirke zakonov in samo te se smejo smatrati za avtentične.

Bi res radi vedeli, na kakšni podlagi si lasti drž. tiskarna to pravico. Kdaj je neki drž. tiskarna dokazala, da je njeno delo tako visoko nad izdajami vseh drugih tiskarn? Ali dokazujejo to morda številni popravki, ki slede tako pogosto objavam zakonov v »Službenih novinah«? In pri tem se sploh nič ne navaja, kaj mora storiti drž. tiskarna v garancijo, da bodo njene izdaje res brezhibne!

Kratkoma se ves drž. aparat vprega v jarem drž. tiskarne in — konec!

Dr. Alfred Šerko

Po kratki boleznii je umrl v petek zvečer v Ljubljani za pljučnico univ. prof. ter bivši rektor ljubljanske univerze in dolgoletni dekan medicinske fakultete dr. med. in dr. phil. Alfred Šerko v starosti 59 let.

Vest o njegovi mnogo prerani smrti se je po Ljubljani bliskovito raznesla, saj je bil dr. Šerko ena najmarkantnejših osebnosti slovenske prestolnice. Zlasti pa je Ljubljana cenila in spoštovala dr. Alfreda Šerka zaradi njegove nikdar omahujoče značajnosti, zaradi njegove vedno žive borbenosti ter njegovega zvestega slovenskega mišljenja.

Vedno impulziven, vedno pripravljen za obrambo slovenskih interesov je bil dr. Alfred Šerko s pok. dr. Prijateljem in drugimi možmi duša nekdanjih penatov, družbe, ki je dala slovenski inteligenci zopet pravo orientacijo, da niso bili pozabljeni in omalovaževani interesi slovenske kulture. Koliko zmagovitih bojev je bilo takrat dobojevanih, s kakšnim navdušenjem in s kakšno ostroumnostjo so se križali takrat meči v duhovnem boju, ve le tisti, ki se je aktivno udeleževal teh bojev. A v teh bojih je bil priporjen kapital trajne vrednosti.

Dr. Šerko je bil vedno sam svoj človek, ki je naravnost sovražil vsako hojo po izhojenih cestah. Imel je zaradi tega mnoge konflikte, ki jih je pa vedno sprejel kot izkušeni borec, ki zna parirati vsak udarec. Kot nasprotnik je bil nevaren in kot takšen tudi poznan in zato si je mogel tudi marsikaj dovoliti, kar drugi ne bi smeli tvegati.

V slovenski družbi je imel dr. Alfred Šerko čisto svoje posebno mesto in zlasti v dobi zmešnjave je bila sreča za slovensko družbo, da je imela takšnega in tako borbenega moža. Slovenski prestolnici in njeni družbi bo dr. Alfred Šerko manjkal, zelo manjkal.

Težko pa bo občutila njegovo smrt tudi slovenska znanost in njeni znanstveni zavodi. Predvsem

medicinska fakulteta, katere duša je bil dr. Šerko. Koliko bojev, koliko težkih nevesčnosti je prebojeval dr. Šerko za medicinsko fakulteto v Ljubljani in s kako nikdar ne pojenjajočo energijo je delal za njen napredek! S svojim delom se je vpisal v zgodovino ljubljanske univerze kot eden ustanoviteljev njene medicinske fakultete.

Kot vsak veliki mož je bil tudi dr. Šerko človek zlatega srea, ki ljubi vse dobro in plemenito. Bil je eden največjih ljubiteljev slovenske knjige, ki je kupil vsako slovensko knjigo takoj, ko je izšla. Bil je iskren prijatelj narave in ustanovitelj ljubljanskega »Zoa«, za katerega pa žal ni bilo v Ljubljani pravega razumevanja. Bil je iskren ljubitelj slovenske pesmi ter vsake akcije, ki je bila na korist slovenske kulture.

Pri tem pa samozavesten človek, ki ni poklekal pred mnenjem tujinca, kakor je pri nas žalibog tako zelo v navadi.

Materialno čisto neodvisen, strokovno sijajno usposobljen, obdarjen z velikimi talenti ter znan kot oster debater, je bil dr. Alfred Šerko nekaj cenzor slovenske družbe. Kot mož, ki je vedno spoštoval resnico, je mogel težki nalogi tudi popolnoma zadostiti.

Smrt dr. Alfreda Šerka je za slovensko znanost, za slovensko družbo in za slovensko kulturo ena najtežjih izgub, ki se bo globoko občutila še leta in leta. Ne rode se ljudje, kakor je bil dr. Alfred Šerko, vsako leto!

Velikega borca za pravico in za napredek slovenske kulture bo ohranil zato slovenski narod v večnem in hvaležnem spominu.

Večna slava spominu dr. Alfreda Šerka!

25. dražba »Divje kože«

Vseh vrst kožuho vino sprejema lovska prodajna organizacija »Divja koža«, Ljubljana, Velesajem, za prvo letošnje dražbo, ki bo 24. januarja. Kar imate blaga, ga takoj odpošljite. »Divja koža« je lovska prodajna organizacija, zato služi izključno koristim našega lovstva.

Velik načrt za letošnji VII. Mariborski teden

Reprezentančna zgodovinska razstava vsestranskega ogromnega napredka Maribora v dveh decenijah svobodnega življenja v Jugoslaviji.

Ze ob pripravah za lanski »Mariborski teden« se je pojavil načrt, prikazati ogromni napredek industrije, obrti in trgovine Maribora po zedinjenju. Ta načrt je bil zaradi izrednih priprav ter velikih stroškov, ki bi bile v zvezi s tako reprezentativno razstavo, preložen na letos, ker se ravno letos zaključijo drugi decenij te najpopolnejše dobe razvoja Maribora in njegovega zaledja. V četrtek dne 13. t. m. so se zbrali vsi zastopniki gospodarskega, kulturnega in socialnega življenja v Mariboru ter ugotovili nujnost take reprezentativne zgodovinske razstave. Sklenjen je bil naslednji komunique:

Zbrani zastopniki mariborskega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja pozdravljajo misel razstave o razvoju Maribora z njegovim zaledjem v letih 1918 do 1938 in apelirajo na mestno občino mariborsko, na upravo »Mariborskega tedna«, na vse javne ustanove v Sloveniji in Jugoslaviji ter na vse domače gospodarske kroge, da pripomorejo k realizaciji podobe mariborskega napredka v dveh jugoslovanskih desetletjih. Razvoj Maribora v letih 1918—1938 je brez primere z vso drugo mariborsko preteklostjo in je dokaz naše gospodarske in kulturne aktivnosti ter sposobnosti. Zbrani zastopniki vidijo zato v jubilejni razstavi celokupnega gospodarskega, kulturnega, socialnega, upravnega in življenjskega razvoja Maribora z njegovim zaledjem v dobi let 1918—1938 narodnostno in državno nujnost, katero moramo uresničiti.

V sredo 26. t. m. bo običajna velika anketa na mestnem magistratu kot uvod v priprave za letošnji jubilejni »Mariborski teden« ter je z gotovostjo pričakovati od vseh javnih funkcionarjev in tudi zasebnega gospodarstva, ki je prišlo v Mariboru po ustanovitvi Jugoslavije do nepričakovanega izrednega razvoja, vsestransko sodelovanje.

Čudna premogovna politika državnih železnic

Gen. direkcija drž. železnic je morala naročiti v tujini 61.500 ton premoga za 20 milijonov dinarjev, in sicer je naročila 46.500 ton v Nemčiji, 15.000 ton pa v Bolgarski. Naročila pa je ta premog v tujini, ker ji je baje domačega zmanjkalo.

Zmanjkalo ji ga je pa zato, ker drž. železnice vedno bolj omejujejo dobavo premoga iz domačih zasebnih premogovnikov. Pomanjkanje je nastalo le po krivdi železnice same. Poleg tega pa je še bilo ob kruh polno domačih delavcev, ker niso bili domači rudniki dovolj zaposleni. Namesto njih bodo sedaj tuji. Kdor more razumeti takšno politiko, naj jo razume, mi je ne moremo.

Sedaj hoče železniška uprava še zmanjšati dobavo iz zasebnih premogovnikov ter bo zaradi tega investirala 150 milijonov dinarjev v državna rudarska podjetja. Prav lepo je, če napredujejo državni premogovniki, toda prav malo pametno pa je, če bomo investirali 150 milijonov denarja davkoplačevalcev v to, da bodo imeli zasebni rudniki manj dela. To je pač že višek nepremišljene politike, kadar se investira državni denar zato, da imajo zasebna podjetja manj dela. Posledica te »sijajne« politike bo, da bomo najemali draga posojila za to, da na enem kraju odpiramo nove, na drugem pa zapiramo stare premogovnike. Na eni strani bo sicer res prišlo

Uredba o zavarovanju brezposelnih delavcev

(Konec)

Posredovanje brez dela.

Pri posredovanju dela morajo borze dela zlasti gledati na to, da imajo čim bolj živo zvezo z delavskimi in delodajalskimi organizacijami ter koncesioniranimi posredovalnicami, da v vseh krajih organizirajo brezplačno ali vsaj ceneno in hitro oglašanje prostih mest in razpoložljivih delavcev ter da store sploh vse, da se organizira delovni trg. Pri nastavljanju delavcev se morajo borze dela ozirati tudi na to, kako dolgo je bil že kdo brez posla in kakšne dolžnosti do drugih ima brezposelni delavec.

Uprave za posredovanje dela opravljajo svoje posle brezplačno. Samo od poslodavcev morejo zahtevati povračilo stroškov za telefonske razgovore in za brzojavke ter za potne stroške svojih nameščencev, če so ti potovali na izrečno zahtevo delodajalcev. V tem primeru pripade uradnikom povračilo potnih stroškov po predpisih pragmatike. Po odobritvi ministra za soc. pol. se morejo pobirati pristojbine za zaščito nedoletnih brezposelnih delavcev.

Posredovalnice ne smejo zahtevati od strank nobenih podatkov o njih strankarski, sindikalni in drugi pripadnosti, razen če gre za zaposlitev pri političnih, sindikalnih, vojaških, verskih, znanstvenih, umetniških in podobnih podjetjih.

Brezposelni delavci so zavezani, da se redno prijavljajo posredovalnicam dela.

Posredovalnice smejo posredovanje odkloniti le v primeru zlorabe. Vsako posredovanje je dopustno le po pogojih veljavne tarife.

Posredovalnice morajo zahtevati poročila o začetku in koncu stavk, inšpekcije dela pa jih morajo o stavkah redno informirati. V primeru stavke ali izprtja posredovalnice ne smejo posredovati.

Ženske službe posredujejo redoma ženske nameščence. Oblastne uprave posredovalnic morejo z dovoljenjem osrednje uprave ustanoviti posebne posredovalnice.

Posredovanje dela tujim državljanom in našim izseljencem.

Posredovalnica more posredovati za tuje državljanke le, če imajo ti dovoljenje za zaposlitev po predpisih uredbe z dne 29. III. 1935.

Navedeni so tudi predpisi za posredovanje dela mornarjem.

Rudarjem in topilecem posreduje delo strokovna borza za delo. Podrobnejši predpisi o tem se še izdajo.

Obče poslovanje.

Nadzorstvo nad vsem posredovanjem dela vodi osrednja uprava v Beogradu, ki sme tudi izdajati posebne oglasne časopise za posredovanje dela. More pa dovoliti izdajanje takšnih časopisov tudi združenjem in ustanovam, če ne gre pri tem za zaslužek.

Kdor odpusti naenkrat več ko 5 delavcev, mora to prijaviti pristojni posredovalnici, in sicer že na dan odpusta. Osrednja uprava sme zahtevati, da istočasno prijavi tudi vsa prosta mesta. Drž. in samoupravne oblasti ter konc. družbe morejo najemati delovno silo predvsem po posredovalnicah. Posredovalnicam se morajo tudi pravočasno naznaniti vsa nameravana

* Glej »Trgovski list« z dne 10. I. 1938.

nekaj ljudi do kruha, na drugi pa tem več ob kruh.

Kdor more, naj razume to čudno gospodarsko politiko!

na javna dela s približnim številom pri teh delih zaposlenega delavstva.

Kot ustanove za posredovanje dela

se smatrajo one, ki delajo brez namena zaslužka. Takšne posredovalnice smejo obstajati poleg borz dela. Imeti pa morajo v ta namen posebno dovoljenje. § 112. predpisuje, kako je treba sestaviti prošnjo za takšno dovoljenje. Če dobi ustanova takšno dovoljenje, mora prijaviti svoje funkcionarje.

Posredovalnice sindikalnih in delodajalskih združenj smejo posredovati samo za delavce svoje stroke. Posredovalnice sindikalnih organizacij pa morajo posredovati delo tudi za delavce svoje stroke, čeprav niso člani sindikalne organizacije.

Nato se navajajo podrobnejši predpisi, kako bi morale te posredovalnice delati.

Zasebne posredovalnice za delo

so one, ki delajo zaradi zaslužka. Za takšne posredovalnice se smejo izdati koncesije samo za kraje, v katerih ni uradnih posredovalnic za delo. Koncesije daje ban.

Za prejem koncesije je treba položiti kavejco, in sicer v mestih z do 50.000 prebivalci v višini 2000 din, z do 100.000 prebivalci 5000 din in v mestih z nad 100.000 prebivalci 10.000 din.

Dovoljenje za takšne posredovalnice se smejo izdajati le osebam, ki imajo vse pogoje za samostojno vodstvo obratovnice, ki imajo potrebno strokovno sposobnost in ki imajo primerne higienske prostore. V zvezi z drugim obrtom se sme voditi posredovalnica le s posebnim dovoljenjem soc. ministra, v zvezi z gostinskimi obrtom pa nikakor.

Lastnik posredovalnice ne sme sprejemati ali dajati predjeme ali kavejce za posredovanje službe. Pristojbina za posredovanje službe ne sme znašati več ko 10% dogovorjene enomesečne plače. Delavec plača le polovico pristojbine. O plačilu pristojbine se mora izdati pobotnica. Nadalje se določa, katere knjige morajo voditi lastniki posredovalnic.

Sredstva

Dohodki, s katerimi razpolaga javna služba za posredovanje dela, so redni in izredni.

Redni so: doklade za borzo dela. Izredni: dohodki taks za vozne ugodnosti, dohodki od prodaje obrazcev v smislu uredbe o zaposlitvi tujcev, dotacije in krediti za javna dela, obresti in drugi izredni dohodki. Sredstva službe se pobirajo iz posebnega prispevka od zaslužkov delavcev in nameščencev, ki plačajo polovico tega prispevka.

Prispevek za borze dela znaša od 1. IX. 1937 dalje petino prispevka za bolezensko zavarovanje.

Osrednji urad odbije od skupnega pobranega prispevka za borze dela 35% za stroške pobiranja, 15% pa za pregled članstva.

Osrednji urad nakaže do 20. v mesecu prispevek po odbitku 5% Drž. hip. banki za fond za posredovanje dela. Od pobranih doklad za borze dela pridrži osrednji urad 5% za sebe, 5% pa za osrednjo upravo, 90% pa se razdeli na posamezne borze dela v istem razmerju, kakor so bili prispevki pobrani.

Denarno poslovanje se vrši po Drž. hip. banki ali Poštni hranilnici ali banovinskih hranilnicah, v druge denarne zavode pa se sme nalagati denar le do višine tekočih potreb poslovanja.

Nato sledijo obširni predpisi, kako se sestavljajo proračuni, kako se upravlja denar in kako mora

biti urejeno knjigovodstvo ter o nadzorstvu nad denarnim poslovanjem.

Sredstva rezervnih fondov javnih borz dela se morajo uporabljati tudi za zidanje delavskih stanovanj ter uradnih prostorov. Ta poslopja se morajo amortizirati v 25 letih. Sledijo nato še podrobnejši predpisi glede zidave takšnih poslopj.

Kazni

Kdor ne prijavi, če odpusti več ko 5 delavcev naenkrat, odpusta delavcev, se kaznuje z globo od 50 do 3000 din.

S 100 do 3000 din se kaznuje podjetje, ki najema domače delovne sile na račun tujih podjetij brez podhodnega dovoljenja pristojne oblasti.

S 500 do 5000 din se kaznuje oseba, ki bi odprla posredovalnico ali ne bi jo zaprla v enem letu po ustanovitvi javne posredovalnice.

Prehodna določila

Do dokončne razdelitve se razdele borze dela takole: javna borza dela v Ljubljani s podružnico v Mariboru in ekspozituro Celje ter Mursko Soboto.

Območja bolniških blagaj »Trg. omladine« v Beogradu, »Merkurja« v Zagrebu in »Trg. boln. podpornega društva v Ljubljani« se ujemajo po območjih javnih borz dela.

Vse javne ali društvene posredovalnice morajo v 6 mesecih po uveljavljanju te uredbe zaprositi za koncesijo.

Trgovinski minister bo predpisal v sporazumu z ministrom za soc. politiko ter notranjim ministrom uredbo o obrtih (privatnih pisarnah) za posredovanje dela in službe.

Sledijo še predpisi glede bratovskih skladnic, poslovanja osrednje uprave ter fonda za podpiranje brezposelnih delavcev.

Konkurzi - poravnave

Konkurz, ki je bil razglašen o zapuščini po pok. dr. Juritshu, odvetniku v Mariboru, se odpravlja, ker je bila razdeljena vsa masa. Iz istega razloga se odpravlja konkurz o premoženju trgovca Andreja Severja, trgovca z usnjem v Ljubljani.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju zapuščine po pok. tovarnarju Karolu Binderju v Ljubljani. Poravnalni sodnik Gorčan, poravnalni upravnik odvetnik dr. Fran Novak. Narok za sklepanje poravnave dne 16. februarja, rok za oglasitev do dne 10. februarja.

Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o premoženju trgovca z manufakture Ivana Lupše v Ljubljani. Poravnalni sodnik doktor Šenk, poravnalni upravnik odvetnik dr. Fran Tominšek. Narok za sklepanje poravnave dne 17. februarja ob 11., rok za oglasitev do 12. februarja.

Končano je poravnalno postopanje dolžnice Karoline Pučelik, reg. pod firmo Ivan Böhm, nasl. Fric Pučelik, umetni mlin in pekarna Fram pri Mariboru.

Iz združnega registra

Vpisala se je Okrajna hranilnica na Jesenicah.

Razdružila se je in prešla v likvidacijo Surovinska zadruga čevljarjev v Celju. Likvidatorji: Štefan Domanjko, čevljarski mojster, Gaberje, Josip Ribež in Josip Kos iz Celja, Anton Karl iz Drešnje vasi in tovarnar usnja Rudolf Kolenc, Rečice.

Izbrisala se je Jugoslovenska hranilnica in posojilnica v Celju. Konkursi in prisilne poravnave cic

Politične vesti

Med hrvatskim meščanstvom se opaža vedno večje nezadovoljstvo z delovanjem raznih društev »Seljačke sloge«, ki dosledno propagirajo najostrejšo borbo proti meščanstvu.

Kriza franka je povzročila krizo francoske vlade, o kateri je padla odločitev na nočni seji francoske poslanske zbornice v petek. Komunistični poslanec Ramette je namreč ostro napadel vlado zaradi njene politike glede delavskih stavk in zahteval za komunistično stranko popolno svobodo. Chautemps je nato izjavil, da ji daje to svobodo in da na njeno pomoč ne reflektira več. S tem je bila vlada ljudske fronte dejansko razbita. Socialistična stranka je nato tudi sklenila, da odpokliče svoje zastopnike iz vlade, ker se ta ne more več oprati na ljudsko fronto. S tem je postalo glasovanje o zapuščini vlade brezpredmetno in Chautemps je podal ob petih zjutraj demisijsko vlado, ki jo je predsednik Lebrun takoj sprejel.

Vlada Chautempsa je morala odstopiti ter je dobil mandat za sestavo nove vlade finančni minister Chautemps vlade Bonnet. Po posvetovanju z voditelji radikalov, ki so mu obljubili vso pomoč, je mandat tudi definitivno sprejel. Bonnet zahteva, da nova vlada označi skrb za frank in za ureditev finančnega stanja Francije kot svojo glavno nalogo.

Predsednik Lebrun je takoj začel s konzultacijami in sprejel najprej predsednika senata Jeanneveya, nato pa predsednika poslanske zbornice Herriota. Ponudil je mandat za sestavo nove vlade najprej dosedanjemu vojnemu ministru Daladierju, ki pa je mandat odklonil. Prav tako je odklonil mandat Herriot, nakar je ponudil mandat dosedanjemu fin. ministru Bonnetu, ki si je odločitev še pridržal.

Francoska vladna kriza se razvija v znamenju vedno večjega razkola med desnic in levico. Soc. demokrati so sicer skupnosti s komunisti siti, toda zaradi svoje dveletne agitacije za ljudsko fronto ne morejo sedaj pretrgati z ljudsko fronto in zato kolebajo, dočim komunisti razvijajo med delavstvom največje akcije in se trudijo, da bi znova s stavkami pridobili za sebe vse delavstvo in ga zrevolucionirali.

Bonnetu se zaradi odpora socialistov ni posrečila sestava vlade ter je zato svoj mandat vrnil. Nato je predsednik Lebrun poveril mandat za sestavo vlade predsedniku soc. demokratske stranke Leonu Blumu, ki je po daljših posvetovanjih z raznimi politiki mandat sprejel. Glavni tajnik delavske strokovne zveze Jouhaux je izjavil, da je delavstvo za ohranitev vlade ljudske fronte.

Zaradi krize francoske vlade je bilo zasedanje Sveta Zvez narodov odloženo. Zun. minister namerava odgoditev uporabiti, da izdela osnutek za skupno francosko-nemško deklaracijo o vseh velikih političnih vprašanjih. To spomenico bi potem predložili nemški vladi, da bi se doseglo razčiščenje vseh sedanjih spornih vprašanj.

Stalni odbor romunske liberalne stranke je objavil, da sta se obe liberalni stranki fuzionirale in da bo sedaj enotna stranka nadaljevala boj za zaščito ustave in državljanov pravic.

Ameriški državni tajnik Hull je izročil predsedniku Rooseveltu spomenico, ki jo je podpisalo nad 6000 najuglednejših Amerikancev. V spomenici se zahteva, da Združene države Sev. Amerike opuste svojo dosedanjo politiko izolacije.

Japonska agencija Domaj je objavila noto japonske vlade, ki pravi, da je po zavzetju Nankinga čakala, da kitajska vlada še enkrat prouči položaj in se odloči za sodelovanje z Japonsko. Ker pa kitajska vlada tega neče storiti, bo Japonska nadaljevala vojno, dokler ne bo docela zatrla vsako protijaponsko gibanje na Kitajskem. (Seveda pa je tisto »čakanje« po Nankingu nastalo iz čisto drugih razlogov, ker je namreč morala japonska vlada najprej urediti zaledje svoji operativni vojski.)

Japonska vlada je izročila kitajskemu poslaniku njegove poverljive listine in bo ta takoj zapustil Japonsko. Istočasno je odpoklicala japonska vlada svojega poslanika pri kitajski vladi. Diplomatski odnosi so s tem med obema državama prekinjeni.

Japonci so začeli polagati po Jankekiangu mine ter so nato prepovedali vsak promet tujih parnikov po reki Angleska vlada je zaradi tega ostro protestirala pri japonski vladi.

Sovjetska vlada je ustavila vsa ruska plačila v trgovinskem prometu z Italijo.

Denarstvo

Pred novo devalvacijo franka?

Vse kaže, da ne bo druge pomoči, kakor da bo francoska vlada pristala na novo devalvacijo franka, peto v poldrugem letu. Kajti zaradi težkega zunanje-političnega položaja ne sme Francija porabiti svoje zlato za vzdrževanje tečaja franka, pomoč pa, ki jo nudi trenutno londonski intervencijski fond, tudi ne bo trajala dolgo. Devalvacija bi se mogla prepričati, če bi se začel francoski kapital v veliki meri vračati v Francijo. To pa bi se zgodilo le, če bi bila v Parizu močna vlada, ki bi odločno nastopila za ohranitev frankovega tečaja in ki bi mogla premagati sedanje socialne in gospodarske napetosti. Dosedanji razvoj francoske vladne krize sarm ne kaže, da bi takšna vlada mogla priti na krmilo. Računati je zato z novo devalvacijo franka. V septembru 1936 je bilo treba dati za en funt še samo 75 frankov, v januarju 1937 100, v septembru 1937 135 in sedaj pred krizo 147 frankov. Koliko bo znašal tečaj franka v bodoče, je čisto negotovo, ker je vse odvisno od sestave nove vlade. Nekateri napovedujejo, da bo padel tečaj na 180 frankov za 1 funt.

Poštna hranilnica v decembru

Hranilne vloge pri PH so narasle v decembru (vse številke v milijonih din) za 60'0 na 1249. V vsem letu 1937. so narasle vloge od 982 na 1249. Od časa krize, t. j. od leta 1932. pa od 443 na 1249, da so se torej v tem času, ko so vsi naši zasebni zavodi bili v največji krizi, povečale vloge pri PH za skoraj trikratno višino! Da so mogle vloge pri PH narasti v tej meri le na škodo drugih denarnih zavodov, je jasno. Prav tako pa tudi ni nobenega dvoma, da takšna politika ni v korist našemu narodnemu gospodarstvu.

Cekovne vloge so se v letu 1937. povečale za 374 na 1841 milijonov. Leta 1930. so znašale le 979 in so se od takrat skoraj podvojile, do čim je število ček. računov naraslo le od 19.200 v letu 1930 na 25.845 na koncu leta 1937.

Ves čekovni promet je znašal v letu 1937. že 85 in pol milijarde dinarjev, za 14 milijard več kot leta 1936.

Skupaj je imela torej PH lani ob koncu leta hranilnih in čekovnih vlog že več ko 3 milijarde, celih 3090 milijonov din. Vse vloge v čekovnem računu pa so brezobrestne. Bolj jasnega dokaza pač ni treba, kako silno malo je preudarjena naša oficialna finančna politika, da na eni strani povsod denarja tudi za najbolj koristne potrebe primanjkuje, na drugi strani pa ležita skoraj dve milijardi mrtvi le pri enem zavodu.

Slovenija ima takšnih vlog pri PH 237 milijonov, do čim jih je imela leta 1936. 211, leta 1934. pa samo 184.

Koliko hranilnih vlog PH odpade na Slovenijo, o tem PH molči. Čisti dobiček Poštne hranilnice bo za leto 1937. znašal baje 60 milijonov dinarjev.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. januarja navaja te spremembe (vse v milijonih din):
Kovinska podloga se je zvišala za 4'6 na 1713'6.
Devize izven podloge so narasle za 13'3 na 453'2.
Razna aktiva so se povečala za 6'5 na 2037'1.
Vsota kovane denarja je ostala s 360 skoraj nespremenjena.
Posojila so znatno padla, in sicer za 42 na 1662'5. Menična znašajo 1400'5, lombardna pa 262.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 37'3 na 5769'6.

Obveznice na pokaz pa so se dvignile za 36'0 na 2494'6.

Skupno kritje se je povišalo od 26'48 odstotkov na 26'55 odstotkov.

Za vladnega komisarja pri PAB je imenovan upokojeni načelnik fin. ministrstva Djordje Bidić.

Poslednje žrebanje 2% loterijske srbskega posojila je bilo te dni in je bilo s tem naše najstarejše posojilo popolnoma likvidirano.

Nazadovanje franka še ni ustavljeno. V Curihu je v soboto popustila deviza Pariz od 14'62 na 14'26. Po padcu francoske vlade se je tečaj sicer nekoliko popravil, jasna pa bo slika o tečaju franka šele danes, ko začno borze zopet poslovati. Tečaj funta se je dvignil v

petek na pariški borzi že na 151'60, dolarja pa na 30'35.

Za novega guvernerja Belgijske banke je imenovala belgijska vlada prof. Janzena, znanega belgijskega finančnega strokovnjaka.

Turška se pogaja v Londonu za najetje posojila v višini 5 milijonov turških lir. Pogajanja potekajo ugodno.

Japonski državni dolg je že dosegel vsoto 11,8 milijarde jenov.

Donava, Srbija kval. 77/78/2%-3% din 158'—

Sava (Srbija, Srem, Bosna) kvaliteta 77/78/2%-3% din 157'—

Od določene cene za blago fko. vlačilec se za kritje pretovornih stroškov zmanjša cena za vagonsko blago 2 dinarja od 100 kg.

Par. Pančevo, Novi Sad in Apatin kval. 79/2% din 164'—

Par. Petrovgrad kvaliteta 79/2% din 165'—

Par. Osijek, Zemun in Smederevo kval. 77/78/2%-3% din 162'—

Senta kval. 79/2% din 168'—

Zemun in Smederevo (srbijska) kval. 77/78/2%-3% din 153'—

Lesno tržišče

Tendenca nestalna.

Položaj na domačem lesnem tržišču se ni izboljšal; radi nedavnega hudega mraza je do pred kratkim bil v zastoju obrat večine naših manjših industrij, ki se poslužujejo vodne sile. Sedaj bodo te industrije skušale nadoknaditi zamujeno delo posebno zato, ker je odslej možen reden dovoz hlobov iz gorskih zasneženih krajev in višinskih gozdov.

Inozemstvo se zadnje čase zelo zanima za hrastove doge v raznih dimenzijah. Ta vrsta blaga se pri nas ne izdeluje na zalogo, marveč le proti posebnemu naročilu. Na ceno pa seveda zelo vpliva ponudba slavonskih dog, ki se močno izvažajo.

Opaziti je tudi nekaj več zanimanja za našo rezano hrastovino, zlasti frize, ki se trenutno najlaže plasirajo na nemškem trgu.

Trgovski odnosi nam in Italijo so prav prijateljski, vendar pa naš uvoz v to državo še vedno ne more doseči tiste živahnosti kot je bila pred uvedbo sankcij.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca čvrsta;
promet din 6,181.978'58.

Devizna kupčija je nekoliko popustila; nasproti predzadnjemu tednu je devizni promet nazadoval za nad 0'67 milijona dinarjev. Ta padec prometa gre predvsem na račun zmanjšanih zaključkov devize Berlin v privatnem kliringu, kot je razvidno iz spodnje razpredelnice.

Devize:	pred-	zadnji	minuli	teden
(vse v tisočih dinarjev)				
Amsterdam	8	135		
Berlin	4480	3284	priv. klir.	
Bruselj	110	83		
Curih	66	297		
Din. deviza	600	371	avstr. pr. kl.	
Dunaj	249	299	avstr. pr. kl.	
London	557	1147	priv. klir.	
New York	755	550		
Pariz	25	—		
Praga	—	16		
Stockholm	2	—		
Trst	6	—		

Efektno tržišče

Tendenca stalna za državne efekte.

Nalik predzadnjemu borznemu tednu ni bilo nobenih bistvenih sprememb. Dne 12. t. m. je bila prodana vojna škoda po tečaju din 422'—, sicer ni bilo prometa. Notice državnih vrednostnih papirjev so bile sledeče:

	1938	din	din
7% inv. pos.	10. I.	96'50	100'—
	14. I.	97'—	99'—
8% Blair	10. I.	93'—	94'—
	14. I.	94'—	95'—
7% Blair	10. I.	85'—	86'—
	14. I.	86'—	88'—
7% Seligman	10. I.	—	100'—
	14. I.	100'—	101'—
4% agr. obv.	10. I.	54'—	57'—
	14. I.	56'—	58'—
4% drž. gar.	10. I.	51'—	53'—
agr. obv.	14. I.	51'—	53'—
6% begl. obv.	10. I.	80'—	—
	14. I.	81'—	83'—
2'5% vojna škoda	10. I.	427'50	428'—
	14. I.	433'—	435'—

Delnice Trboveljske premogokopne družbe so beležile začetkom prejšnjega tedna le za denar din 205'—, potem pa se je dvignil tečaj na din 210'— v povpraševanju in din 230'— v ponudbi dne 14. t. m.

Žitno tržišče

Tendenca še vedno čvrsta.

Cene so beležene večidel brez sprememb, razen pri umetno sušeni koruzi, ki se je podražila za din 12'—, in pri južnobanatski pšenici, ki notira za din 4'— niže. Mlevski izdelki so notirali nespremenjeno.

Na zadnji borzni dan so bile dosežene te cene:

Zito:

Koruzna: din din

nova, umetno sušena, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja 116'— 118'—
času primerno suha, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja 100'— 102'—

Pšenica:

juž. banatska, 77 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 176'— 178'—
gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 180'— 182'50

Ječmen:

63 kg, 2%, suh, zdrav rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 135'— 140'—
64 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja 140'— 142'50

Oves:

zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu 135'— 137'50

Mlevski izdelki:

Moka: din din

pšenična Og. banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 285'— 290'—
pšenična Og. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 285'— 290'—
pšenična 2. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu 265'— 270'—
pšenična 5. bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo

proti duplikatu 245'— 250'—
Otrobi:

pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja 110'— 115'—
pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja 100'— 105'—

Pšenica

(cene po pogojih Privilegirane a. d. za izvoz deželnih pridelkov) fko ladja:
Tisa I (od sev. meje do vključno Čuruga) kval. 79/2% din 168'—
Tisa II (od Zabljaja do ustja Tise) kval. 79/2% din 167'—
Begej kval. 79/2% din 167'—
Tisa Kanal (od Kule do B. Gradišta) kval. 79/2% din 166'—
Donava Kanal (od Crvenke do Bezdana) kval. 78/79/2% din 164'—
Kanal kralja Aleksandra kvaliteta 78/79/2% din 164'—
Bačka (Donava-Banat, Donava-Baranja) kval. 78/79/2% din 166'—
Donava, Srem in Drava, Slavonija kval. 77/78/2% din 164'—

Novi plačilni sporazum z Italijo

Navodila Narodne banke kraljevine Jugoslavije

Kakor smo že poročali v zadnji številki je bil dne 7. januarja podpisani v Rimu nov plačilni sporazum, ki je stopil dne 12. januarja tudi že v veljavo. Z ozirom na novi sporazum je Narodna banka kr. Jugoslavije objavila naslednja navodila in pojasnila glede izvajanja tega sporazuma.

1. Ves plačilni promet med kr. Jugoslavijo in kr. Italijo po 12. januarju 1938 kot tudi plačila za preje izvršene posle, ki so niže navedeni, se opravljajo samo z vplačevanjem na zbiralne račune.

2. Zbiralni računi se otvorijo v kr. Jugoslaviji pri Narodni banki, v Italiji pa pri Italijanski banki (Banca d' Italia) kot blagajnici Nacionalnega zavoda za zamenjavo s tujino v Rimu.

Zbiralni račun v Beogradu se bo vodil v italijanskih lirah, zbiralni račun v Rimu v dinarjih.

3. Italijanske lire se spreminjajo v dinarje in obratno, po tečajih, ki jih določata sporazumno Narodna banka kr. Jugoslavije in Narodna banka za zamenjavo s tujino v Rimu. Terjatve, ki se bodo glasile na druge valute razen italijanske lire in dinarje, se spreminje v italijanske lire oziroma v dinarje:

- a) v Jugoslaviji po dnevnih tečajih beograjske borze,
- b) v Italiji po dnevnih tečajih rimske borze.

4. V Jugoslaviji se izvršujejo vplačila na zbiralni račun v dinarjih, nalogi pa se glase na italijanske lire:

- a) za uvoženo blago iz Italije v Jugoslavijo po 1. oktobru 1936 (plačila na uvoženo tranzitno blago iz Italije se ne morejo vršiti na ta način);
- b) vsa plačila v naprej (predjemi) za kupljeno blago v Italiji, v kolikor je takšen način plačila blaga določen v pogodbi o nakupu blaga, kakor tudi v kolikor bo uvoznik predhodno sebi prisrkel pri Narodni banki odobritev za plačilo v naprej (pod istimi pogoji morejo plačati v naprej blago tudi italijanski kupci jugoslovanskega blaga);

c) plačila, ki jih bodo morale izvršiti v Italiji fizične ali pravne osebe iz Jugoslavije za dolgove, začeti s 1. oktobrom 1936 za: obresti, dividende ter sploh od takšnih dohodkov od kapitala, ki je investiran v Jugoslaviji;

č) provizije in remboursi (povrnitve) stroškov, storjenih v Italiji, ki jih dolgujejo jugoslovanski uvozniki in izvozniki komisijarjem in zastopnikom v Italiji in ki se nanašajo na promet tranzitnega blaga, ki se je izvršil po 30. septembru 1936 (pomorske in železniške vozarine in podobni stroški se ne morejo plačati na ta način);

d) premije zavarovanja in pozavarovanja, ki jih jugoslovanske fizične ali pravne osebe dolgujejo v Italiji,

e) provizije in remboursi (povrnitve) stroškov, ki jih dolgujejo jugoslovanske družbe cementa v Italiji svojim prodajnim organizacijam v Italiji, pa tudi v primerih, ko izvrirajo dolgovi iz poslov, sklenjenih eventualno tudi s tretjimi državami,

f) stroški za vzdrževanje jugoslovanskih dijakov v Italiji ko tudi stroški za potrebe oseb, ki odpotujejo iz Jugoslavije v Italijo iz zdravstvenih razlogov.

5. Plačila na zbiralni račun v Italiji se vrše v italijanskih lirah, nalogi za izplačila pa se glase na dinarje:

- a) za uvoženo jugoslovansko blago v Italijo po 1. oktobru 1936;
- b) transfer vseh zneskov, ki so bili položeni pri Nacionalnem zavodu za zamenjavo s tujino v Rimu po 12. januarju 1938 za uvoženo jugoslovansko blago pred 1. oktobrom 1936.

Dolžniki se oproščajo svojih obveznosti šele potem, ko je prejel upnik ves integralni znesek svojih terjatev, dopolnilna izplačila, ki bi jih moral dolžnik eventualno še izvršiti, se izvedejo tudi po zbiralnih računih.

7. Izplačila upnikom obeh držav se izvršujejo: v Italiji v italijanskih lirah, v Jugoslaviji pa v di-

Širite »Trgovski list«!

narjih po kronološkem redu vplačil, izvršenih od dotičnih dolžnikov ter v mejah razpoložljivih saldov na zbiralnem računu.

8. Ta sporazum stopi v veljavo dne 12. januarja 1938 in velja do dne 30. junija 1938. Če se ne od-pove najmanj dva meseca pred potekom vsakega polletja, se mol-če podaljša za nadaljnjih šest me-secev.

9. Plačila dolžnih zneskov za blago, ki je bilo uvoženo v Italijo pred 1. oktobrom 1936, se izvršu-jejo na dosedanji način.

Odpiranje in zapiranje trgovin v Ljubljani

Z odločbo kr. banske uprave z dne 15. januarja t. l. VIII. No 116/1 velja v Ljubljani čas od-piranja in zapiranja trgovin: od 7½ do 12½ in od 14½ do 18½. Trgovine z mesanim, špecerij-skim in kolonialnim blagom, tr-govine z delikatesami in ostale tr-govine z živili pa od 7 do 12½ ter od 14 do 19½ ure. Članstvo se opozarja na točno izvajanje nave-denega delovnega časa. — Zdrže-nje trgovcev.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 20. januarja ponudbe za dobavo lanenega firneža, laka, raznih barv, hrastovega in jelovega jamskega lesa, kremenja za jamske svetilke, raznega olja, to-votne masti, petroleja ter sirkovih metel.

Direkcija drž. rudnika v Vrdu sprejema do 27. januarja po-nudbe za dobavo »U« železa in je-klene vrvi.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 29. januarja ponudbe za dobavo jeklene pločevine, jekla, svinca, kositra, alumi-nija, spirarnih svredov, raznih fre-zerjev iz jekla, raznih cevi, ko-nopnene vrvi, merlina ter jadrenca.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 24. januarja ponudbe za dobavo jekla raznih dimenzij; do 25. januarja za dobavo šipk za električno var-jenje ter azbesta v prahu; do 26. januarja za dobavo večje ko-ličine prečic, lopat, krampov, večje količine raznih ščetk ter hrastovih pragov; do 28. januarja za dobavo trikloretilena ter jesenovega in brestovega lesa; do 29. januarja za dobavo raznega gradbenega lesa.

LICITACIJE:

Dne 26. januarja bo v inž. tehn. oddelku ministrstva za vojsko in mornarico v Beogradu licitacija za dobavo večje količine pocinkanih cevi.

Dne 28. januarja bo pri ekonom-skem oddelku generalne direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo grafitnih loncev.

Dne 5. februarja bo pri Upravi policije v Zagrebu licitacija za do-bavo 1.000 parov belih zimskih volnenih rokavic.

Dne 3. februarja bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu lici-tacija za dobavo belega papirja za potrebe tobačnih tovarn.

Ze v 24 urah barva, plestra in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovra-nike in manšete. Pere suši, monga tu lika domaće perilo

tovarna JOS. REICH Poljski nastp 4-6 Selenburgova ul. 8 Telefon št 22-72

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske bano-vine z dne 15. januarja objavlja: Ukaz kr. namestnikov o volitvi senatorjev — Pravilnik o prosto-voljnem višjem zavarovanju delav-ciev za onemoglost, starost in smrt — Odobritev sprememb in dopol-nitev statuta osrednjega urada za zavarovanje delavcev — Pojasnilo glede carinjenja predmetov, ki se uvažajo nesestavljeni — Podalj-sanje veljavnosti začasne tarife za pobiranje avtorskega honorarja do konca januarja 1938 — Razne razglase sodišč in uradov ter raz-ne druge objave.

Stanje madžarskega gospodarstva

Preteklo leto je bilo za Madžar-sko izredno ugodno in se je stan-je njenega gospodarstva še na-dalje izboljšalo.

Predvsem se opaža naraščanje kapitala in dvig kupne moči, po-večanje industrijske proizvodnje, padec brezposelnosti, izboljšanje cen in pa presežek v zunanji trgo-vini, ki je prvič po vojni presegel 100 milijonsko številko. Konjunk-tura je torej resnična, njen raz-voj pa je predvsem posledica ugodnih gospodarskih stikov oz. svetovne konjunktore in tudi po-sledica ugodnega posebnega se-stava madžarskega gospodarstva.

Leto 1937. je bilo leto naj-močneje industrijske ekspanzije, medtem ko je kmetijska proizvodnja ostala v primeri z l. 1927. in 1929. na stari višini. Industrijska proizvodnja se je po vrednosti dvignila za 300 do 400 milijonov pengov. S tem se je gotovo za 200 do 300 mil. znižal uvoz gotovih izdelkov in polizdelkov.

V izvozu lanskega leta v znesku 485 milijonov pengov sta zastopa-na kmetijski izvoz z 282½, indus-trijski pa z 202½, kar dokazuje že velik pomen industrijskega sektorja. Industrija sloni pretežno na zasebnem kapitalu, njen nagli razvoj pa so razen zasebne inicia-tive pospešile devizne omejitve sosednih držav in dolga carinska vojna s Češkoslovaško. Nevarnosti industrializacije se kažejo poseb-no v tem, da jo omogočajo le skrajno nizko stanje delavskih mezd in sorazmerno majhne so-cialne dajatve, notranje pa avtar-kična zunanja trg. politika. Pri uvoznih ind. izdelkih se sme raču-nati mezdni delež do 30%, pri domačih pa kvečjemu 15%. To kaže, da vprašanje domače kupne sile množič še ni rešeno, od tega pa zavisi bodočnost domačega trga. Zato pa je dobila državna banka približno 60% deviz od vsega industrijskega izvoza in se je kril s tem ves uvoz surovin, razen tega pa je bilo mogoče pri-četi spet vračati zunanje dolgove.

Po podatkih inštituta za prouče-vanje gospodarstva je bil razvoj gospodarstva v osmih zadnjih le-tih naslednji:

1927 = 100	industrija	tov. cene
1929	103,2	104,2
1932	79,4	84,2
1934	100,6	100,0
1935	114,5	102,5
1936/37	132,1	111,5
% 1937	142,7	116,0

Pred koncem leta 1937. je vidno (za 20%) padla samo tekstilna industrija, pač zaradi svetovnega padca v bombažni stroki. Uspešno sta zaključili leto zlasti železna in strojna industrija, ki sta bili zaposleni do 99% zmogljivosti (1929 samo 94%). Proizvodnja su-rovega jekla je presegla leto 1929. celo za 40%, premogovna za 157 odstotkov. Tako je v prvih treh četrtletjih dosegla v tonah:

	1936	1937
proizvodnja		
železne rude	21.825	21.300
poraba		
železne rude	46.668	57.673
proizvodnja		
surovega žel.	21.388	25.296
poraba		
surovega žel.	31.388	25.296
proizvodnja		
surovega jekla	41.306	49.527
poraba		
surovega jekla	30.708	37.562

Številke so dokaz o nedvomni konjunkturi kovinske industrije. Pa tudi za lastno nafto se Madžar-ska trudi na vse načine in pri-čakuje uspeha od vrtnanja, ki ga je država pričela v dveh krajih hkrati (Bukk in Lispe).

Za nas enako važna kot kovine so madžarska žita, česar ni spre-

menila niti slaba lanska letina. V primeri z letom 1936. je bila srednja, in sicer se ocenjuje v milijonih stotov (q):

	1934	1936	1937
pšenica	1764	2389	1902
rž	619	714	583
ječmen	544	658	472
oves	259	262	235
koruza	2098	2593	2692

Razvoj kmetijstva je neenoten. Skupna žitna letina je bila za 20% pod lansko. Računajo, da znaša le 32½ proti 40½ milijona q v letu 1936.

Na srečo pa so bile cene lani že znatno boljše, a razen tega je iz-redno dobro uspela krma, kar je dvignilo stanje živinoreje. Za žito je dobila Madžarska lani iz ino-zemstva 284 milijonov pengov pri izvozu 157 milijonov q; letos pri-čakuje 220 milij. za 107 mil. q. Cena agrarnih produktov je traj-no nad cenami zunanjih trgov in kmet lahko proda ves pridelek. Uradni ukrepi so dvignili cene kljub njih padcu v svetu. Kmetij-ski indeks se je zato še dvignil od 1925/27 = 100

	1936	1937
	64	74

Napetost se je zmanjšala od 20% v začetku na 14% ob koncu 1937. leta. Narodni dohodek kmetijstva je leta 1936/37. dosegel 875½ mili-jonov pengov in se za leto 1937/38. ocenja na 850, kar pomeni delno zmanjšanje kupne moči.

Prav ugodno letino pa je imela Madžarska za krompir in sladkor-no peso (v milijonih q):

krompir				
1930/34	1934	1935	1936	1937
1770	2117	1393	2451	2599

sladkorna pesa				
1930/34	1934	1935	1936	1937
1030	922	769	1124	1103

Število domačih živali se je še dalje zvišalo (v tisočih):

	1934	1935	1936	1937
goved	1678	803	2502	1087
konj	1755	804	3176	1227
prašičev	1738	792	2555	1353
ovac	1756	798	2623	1484

Madžarska je torej krila ves svoj izvoz z rednim prirastkom.

Izvoz je skupno dosegel v 11 mesecih vrednost 5383 milijona pengov (1936 le 455), uvoz 4291 protij 394. Prebitek 1092 milij. pengov je največji od predvojnega časa.

Uvažala je Madžarska predvsem več surovega in obdelanega lesa, surovin kož, kovin, nafte, papirja, manj pa koruze in bombaža. Po-večala pa je izvoz koruze v Nem-čijo (713 tisoč q) in Dansko (511 tisoč q), dalje izvoz živine in zmeti. Izvoz pšenice je upadel. Na prvem mestu zunanje trgovine z Madžarsko je ostala Nemčija, za njo pa Avstrija in Italija. V zad-njih letih je dosegla zunanja trgo-vina naslednji uspeh v milijonih pengov:

	1932	1936	1937
izvoz	335	509	538,3
uvoz	329	434	429
saldo	+ 6	+ 75	+ 109,2

Čeprav gre uspeh tudi na račun državne podpore oziroma 46 mil. investicijskega programa, je iz teh podatkov vendarle močno viden trajni napredek madžarskega go-spodarstva.

Direkcija »Rečne plovitbe kra-ljevine Jugoslavije« v Beogradu sporoča pod Br. 293/38, z dne 5. t. m., da je uradno ustavljen promet s 1. januarjem 1938 na Donavi višje od Oršave, na pri-tokih in kanalih ter da se z dnem 5. januarja 1938 ustavlja celokup-ni promet tudi na ostalih plovnih potih.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle se je vrnil iz Aten. Z njim sta se vrnila tudi vojvoda in vojvodinja Kentska.

Predsednik vlade dr. Stojadino-vič je prispel z gospo in sprem-stvom v posebnem vlakcu v Berlin, kjer mu je bil prirejen zelo veli-časten, a hkrati tudi prisrčen sprejem. Vse kolodvorsko poslopje in trg pred kolodvorom je bil okra-šen z jugoslovanskimi in nemškimi zastavami, enako pa tudi ulice, ki so vodile do hotela »Adlon«, kjer stanuje predsednik vlade. Na ko-lodvoru je pozdravil predsednika vlade najprej zun. minister v. Neu-rath, nato pa predsednik ruske vlade gen. Göring, ki je tudi pred-stavil predsednika dr. Stojadino-viča druge osebnosti nemške druž-be. Pred kolodvorom je bila po-stavljena častna četa letalcev, po pozdravu čete je godba zaigrala jugoslovansko himno, množica pa je viharno pozdravljala dr. Stoja-dinovića z vzkliki: »Hoch Jugosla-wien! Hoch König Peter!« Popol-dne se je odpeljal predsednik dr. Stojadinovića na novi letalski ko-lodvor v Tempelhofu, na katerem bo vsak dan pristalo po 1500 let-al. Iz Tempelhofa se je odpeljal na bulvar Unter den Linden, kjer je položil lavorjev venec na spo-menik časti. Se dopoldne je dr. Stojadinovića uradno obiskal gene-rala Göringa v njegovi vladni pala-či ter nato še zunanjega ministra v. Neuratha, nakar sta oba vr-nila obisk. Zvečer je priredil zun. minister v. Neurath dr. Stojadino-viču na čast banket, na katerem ga je

pozdravil z zdravico, v kateri se je najprej spominjal svojega lan-skega obiska v Beogradu. Nato pa je poudaril, da se odnošaji med Jugoslavijo in Nemčijo naslanjajo na medsebojno iskreno spoštova-nje ter da se vsestransko krepijo. Obisk dr. Stojadinovića dokazuje, da je poglobitev sedanjih prijateljs-kih odnošajev cilj obeh narodov in da služijo ti prijateljski odno-šaji samo miru v Evropi. To pri-jateljstvo bo tudi v korist drugim narodom. Upa, da bo dobil v Ber-linu najboljše vtise in da se bo prepričal, da gre nemški narod pod vodstvom svojega kanclerja varno do svoje bodočnosti, kakor koraka tudi jugoslovanski narod na pod-lagi sporočila svojega velikega kra-lja Aleksandra. Dviga čašo v srečo Nj. Vel. kralja Petra II., kneza na-mestnika Pavla in vsega jugoslo-vanskega naroda.

Predsednik vlade dr. Stojadino-vič se je enako v svoji zdravici najprej spominjal lanskega Neu-rathovega obiska v Beogradu ter poudaril svoje veselje, da ga more sedaj vrniti in pri tem spoznati veliko delo, ki ga razvijata nemški narod na vseh področjih ter pri tem kaže svoje izredne sposobnosti. Zlasti pa je zadovoljen, da bo mo-gel od blizu videti deželo, ki hodi pod upravo svojega velikega vodi-telja po poti reda, dela, napredka in miru. Ko je lani pozdravil mi-nistra v. Neuratha v Beogradu, je očrtal temeljna načela, na katerih more sloneti sodelovanje med Nem-čijo in Jugoslavijo. V tem oziru se ni od takrat nič spremenilo. Naša želja je, da še bolj razvijemo med-sebojno sodelovanje tako na go-spodarskem kakor tudi na poli-tičnem in kulturnem polju, in si-ker v korist obeh držav, a tudi drugih narodov. Glavni cilj poli-tike kralj. Jugoslavije je mir, ki je naša najdragocenejša pridobi-tev. Toda mir ne sme ostati le ab-strakten pojem, temveč mora biti predmet trajnega in budnega dela, ki ne zahteva le varstvo lastnih koristi, temveč tudi spoštovanje tu-jih koristi. To načelo vodi njegovo vlado tudi pri odnošajih z Nem-čijo. Zato tudi gleda z vsem za-upanjem v nadaljnji razvoj prija-teljskih stikov med Jugoslavijo in Nemčijo, v prepričanju, da bodo ti odnošaji v korist miru v Evropi. Dviga čašo na zdravje voditelja Hitlerja, za veličino nemškega na-roda ter pije na zdravje in osebno srečo zun. ministra v. Neuratha in njegove soproge.

»Völkischer Beobachter«, glavni organ nar. socialistov, je objavil poseben pozdravni članek ob pri-hodu predsednika vlade dr. Stoja-dinovića. Enako posveča tudi ves ostali tisk največjo pozornost ob-sku dr. Stojadinovića.

Dr. Tomo Maretić, bivši pred-sednik Jugoslovanske akademije in znanosti je umrl v visoki starosti 82 let v Zagrebu. Dr. Maretić je bil največji hrvatski gramatik in filolog.

Za vse vrste kuriva Lutz-peči, Ljubljana-Šiška.

Za novega direktorja zagrebske železniške direkcije je imenovan

inž. Vjekoslav Terček, ki je bil rojen l. 1885. v Hercegovini, Hr-vatski gospodarski krogli njegovo imenovanje toplo pozdravljajo.

Dosedanji direktor jugoslovanske turistične pisarne in »Putnika« v Berlinu dr. Sieber je razrešen svo-je dolžnosti in imenovan za direk-torja Gjuro Pany, tajnik združe-nja gostinskih organizacij v Hrv. Primorju.

Jugoslovanska vlada bo v krat-kem imenovala honorarna konzula v Hamburgu in Münchenu.

Banska uprava primorske bano-vine je razpustila delavsko pevsko društvo »Jedinstvo« v Splitu.

V poštmen ministrstvu je izde-lan načrt uredbe o postavitvi av-tomatičnih telefonskih central v Skoplju, Sušaku in okoliči Petrov-grada. Potrebna sredstva bi se do-bila s posojilom.

Zaradi nekega dekleta je prišlo med Srbi in mohamedanci na se-ju mu v Omarski pri Prijedoru do strahovitega pretepa ter je bilo 7 ljudi ubitih, nad 50 pa ranjenih.

Falzikati 10dinarskih novcev so se pojavili v okolici Siska, po-narejeni 20dinarski novci pa v okolici Zenice.

Nizozemski parnik »Haanas Ho-lands« je bil v bližini Valencije torpediran od neznane podmornice ter se je potopil.

Vozne olajšave za obisko-valce velesejma v Tripolisu

Družba »Tirrenia« razglasa:

Od 1. decembra 1937 do 31. maja 1938/XVI. je dovoljen 50%ni po-pust na običajni ceni za povratne liste od katerega koli državnega pristanišča in od naslednjih luk: Alessandria d'Egypto, Malta in Tunis, za Tripoli in Bengasi ter po-vratek. Obiskovalec lahko zahteva povratek iz drugega pristanišča in ne od onega, v katerem se je vkrc-al, kakor tudi mu je dana mož-nost, da obišče Tripolitanijo in Ci-renaico, če kupi listek za tja do Tripolisa, za povratek pa vozni list iz Bengasija ali obratno, vedno s 50%/nim popustom. Ti listi po znižani ceni so veljavni 30 dni in se lahko podaljšajo za nadaljnjih 30 dni, če se plača 10% razlika nor-malne cene voznega lista za tja in nazaj.

Vozni listi se dobe na podlagi predložitve »turistične libijske iz-kaznice«, ki jo izda tukajšnja uprava za ceno 25 lir. Izkaznica velja 2 meseca. Pred povratkom jo je treba žigosati (kar se izvrši brezplačno) pri merodajnih uradih uprave E. T. A. L. (Ente turistico autonomo per la Libia) v Tripoli ali Bengasi.

Državne železnice kr. Italije spo-ročajo:

Od 15. januarja do 15. maja 1938/XVI je dovoljen 50%ni popust za povratne vozne liste od katere koli postaje v kraljevini: Caglia-ri, Catania, Civitavecchia, Genova, Livorno, Messina, Napoli, Palermo, Siracusa, Trapani in Roma (Ostia) in z možnostjo povratka iz druge luke in ne od one vkrcanja. Voz-ni listi so veljavni 45 dni ter se potovanje lahko prekine. More se pa tudi veljavnost voznih listov podaljšati. Dovoljen je tudi 30% popust na morskih progah: Terra-nova-Civitavecchia in Napoli-Palermo za one, ki kupijo skupne vozne liste za železnico in plovbo.

Pred povratkom je treba zniža-ne vozne liste žigosati (brezplačno) pri uradih E. T. A. L. v Tripoli ali Bengasi.

Radio Ljubljana

Torek, dne 18. januarja. 11.00: Šolska ura: Iz življenja slikarjev Subicev (Fran Skodlar) — 12.00: Ruske pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Iz Straussovih skladb (ra-dijski orkester) — 14.20: Vreme, borza — 18.00: Kmečki trio — 18.40: Krščanstvo in nacionalizem (dr. France Veber) — 19.00: Na-povedi in poročila — 19.30: Nac. ura: Razvoj jugoslov. radiofonije — 19.50: Zabavni zvočni tednik — 20.00: Koncert pevskega zbora »Cankar« — 20.45: Charley Kunz igra šlagerje (klavir) — 21.00: Lahka glasba (Radijski orkester) — 22.00: Napoved in poročila — 22.15: Plošče.

Sreda, dne 19. januarja. 12.00: Glasbene slike (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Havajski napevi (plošče) — 14.20: Vreme, borza — 18.00: Mla-dinska ura: Glasbeno oblikoslovje: »Rondo« (dr. Anton Dolinar) — 18.40: Vremenska poročevalna služ-ba v Sloveniji (Janko Zihner) — 19.00: Napovedi in poročila — 19.30: Teoretičen in praktičen pomen ju-goslov. drame — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz oper-nega gledališča v Ljubljani; v I. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmar) — v II. odmoru: Napovedi, poročila.